

Oorlog en vrede

Ceija Stojka (1933-2013) is een Roma-kunstenares die haar herinneringen aan de oorlog pas na vele jaren vrede kon delen met de wereld.

Zij werd in Oostenrijk geboren, in een gezin met zes kinderen. Haar familie maakte deel uit van een Roma-groep die gedurende eeuwen door Oostenrijk rondtrok. Aan dit zwervend bestaan kwam een einde door de repressieve maatregelen van de nazi's. Na de Duitse Anschluss van Oostenrijk werd de situatie grimmig en na een aantal jaren van onderdrukking werd Ceija in 1943, als meisje van tien, met haar moeder en haar broertjes en zusjes gedeporteerd.

Haar vader was al eerder door de nazi's in Dachau omgebracht. 'Onze vader was toen al dood, schrijft zij, 'hij wist niets van zijn familie, anders was hij tweemaal gestorven.' Als door een wonder overleefde Ceija drie concentratiekampen: Auschwitz-Birkenau, Ravensbrück en Bergen-Belsen.

Pas veertig jaar later, toen zij 55 was, bracht zij haar oorlogservaringen naar buiten. Diverse boeken en meer dan duizend kunstwerken waren het resultaat van deze buitengewone reis door haar geheugen. Een bijzondere prestatie, omdat zij praktisch analfabeet was en geen kunstzinnige opleiding had genoten. Als autodidact tekende en schilderde ze met haar vingers en met tandenstokers op karton, glazen potten en ansichtkaarten.

Haar werk is rauw en expressief. Zelfs de kleuren getuigen van wreedheid en uitzichtloosheid. 'De geallieerden schonken ons het licht', zo verwoordde ze haar ervaring van de bevrijding.

Ceija Stojka was de eerste Roma-vrouw en kampoverlevende die getuigde van haar ervaringen en zich uitsprak tegen de ontkenning en het vergeten. Haar creatieve en veerkrachtige geest die zich in deze beelden manifesteert, vormen een indringend getuigenis van ervaringen van oorlog en vrede.

Ceija Stojka (1933-2013), Zonder titel, 1994 >

Zie ook <https://www.youtube.com/watch?v=CHijOycHcWO> waar Ceija Stojka vertelt over haar leven en werk.

